

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 4 · 8. oktober
Sesjonen 2018–2019

Møte mandag den 8. oktober 2018 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 4):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2019
2. Referat

Presidenten: Presidenten vil først meddele Stortinget det triste budskap at vår gode kollega Ivar Odnnes døde fredag 5. oktober.

Presidenten vil komme tilbake til minnetalen, men presidenten ber salen reise seg en kort stund i ærbødighet for Ivar Odnnes.

1 minutts stillhet.

Presidenten: Det er lagt ut kondolanseprotokoll i 7. juni-værelset.

Den tidligere vararepresentant for Oppland fylke, Bengt *Fasteraune*, har tatt sete som representant.

Representantene Åsmund *Aukrust*, Torill *Eidsheim* og Trond *Giske*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter, for Buskerud fylke Anne *Sandum* og for Rogaland fylke Tom *Kalsås*, tar nå sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger meddelelse om at den innvilgede permisjon for representanten Emilie Enger *Mehl* i tiden fra og med 9. oktober til og med 11. oktober, er trukket tilbake.

– Meddelelsen tas til etterretning.

Statsråd Siv Jensen overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat den 9. oktober).

Presidenten: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:38]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2019

Statsråd Siv Jensen [10:03:01]: I dag er det nøyaktig fire år siden regjeringen la frem sitt første helhetlige statsbudsjett. I finanstalen den dagen sa jeg dette:

«Selv om Norge går godt, er det noen skyer i horisonten.»

Den dagen var prisen på et fat olje 92,5 dollar. Vi hadde vent oss til at oljeprisen lå rundt 100 dollar og over det. Nå bikket den nedover. Skyene i horisonten handlet om at lavere etterspørsel fra oljesektoren kom til å skape et tilbakeslag og større behov for omstilling av

norsk økonomi. Vi så skyene komme, men vi så ikke hvor mørke de skulle bli, og hvor fort de kom. Vi så ikke at oljeprisen skulle falle helt ned til under 30 dollar. Men vi håndterte det likevel.

I dag skinner solen igjen – på hele landet. Det er god vekst i økonomien. Bedriftene ser lyst på fremtiden. De ansetter flere og investerer mer. Klimautslippene avtar. Flere er i jobb. Flere går i barnehage. Flere fullfører skolen. Oljeprisen er over 80 dollar, og det ser ut til at petroleumsnæringen vil tjene penger selv om oljeprisen skulle bli langt lavere enn det. Så vi kom oss ikke bare gjennom oljeprisfallet, vi kom styrket ut av det.

Men det er fortsatt noen skyer i horisonten. De ser bare litt annerledes ut enn de gjorde for fire år siden. I Jeløya-plattformen beskriver vi de store utfordringene Norge står overfor. I statsbudsjettet for 2019 prioriterer vi tiltak som gjør oss i stand til å møte disse utfordringene. Vi styrker konkurransekraften og legger til rette for omstilling til grønnere, smartere og mer nyskapende næringsliv. Vi gir bedrifter og enkeltpersoner incentiver til å ta valg som er bedre for miljøet, og som bidrar til at Norge tar sin del av ansvaret for å løse klimautfordringen. Vi tilpasser oss morgendagens arbeidsliv ved å satse tungt på forskning og innovasjon. Vi binder landet sammen med bedre veier, kollektivtransport og jernbane. Vi prioriterer tidlig innsats, bedre lærere og yrkesfag. Samtidig foreslår vi nye satsinger for å gi voksne påfyll av kompetanse gjennom livet. Vi styrker kampen mot kriminalitet, bedrer beredskapen og øker Norges forsvarsevne. Vi investerer i sykehus, raskere behandling og bedre eldreomsorg. Vi forbedrer velferden i kommunene og styrker det sosiale sikkerhetsnettet ved å prioritere rusomsorg, psykisk helse og innsats mot fattigdom. Vi gir familier og bedrifter større økonomisk frihet ved å redusere skatter og avgifter. Da blir det mer attraktivt å skape arbeidsplasser og mer lønnsomt å jobbe. Slik skaper vi et bærekraftig velferdssamfunn og et sterkere og tryggere Norge.

Grunnlaget for vår velferd er en økonomi som vokser. Nå er veksten i norsk økonomi solid. Den er allerede sterkere enn den historiske trenden. Folk flest vil få økt kjøpekraft. Flere kommer i jobb. Da stiger etterspørselen etter varer og tjenester. Norske bedrifter er blitt mer konkurransedyktige og nyter dessuten godt av at pilene peker oppover også andre steder i verden. På toppen av dette kommer petroleumsinvesteringene, som ser ut til å øke igjen – for første gang på fire år.

I en slik situasjon er det likevel viktig å minne om at balansegangen mellom oppgang og nedgang kan være hårfin. Hvis vi ikke evner å føre en god og ansvarlig økonomisk politikk, risikerer vi at den positive utviklingen mister fart og i verste fall stanser helt opp.

I statsbudsjettet for 2019 foreslår regjeringen å øke bruken av oljeinntekter med 4,5 mrd. kr fra i år. Det er en økning på linje med veksten i fastlandsøkonomien, og dermed er virkningen på den økonomiske aktiviteten nøytral. Og bruken av oljeinntekter er som det skal være når veksten i økonomien er solid og selvgående.

En for høy utgiftsvekst på offentlige budsjetter kan føre til at pengepolitikken må strammes til raskere enn det som nå er ventet, og øker risikoen for at kronen styrker seg brått. Det ville like brått ha ødelagt det som mange bedrifter og ansatte i flere år nå har strevd og ofret for å oppnå, nemlig bedret konkurransevne. For norske arbeidsplasser er det helt avgjørende at den bedringen vi har hatt i konkurransevnen, blir bevart.

Samtidig handler et godt budsjett om å bruke pengene riktig. Vi må evne å prioritere. De valgene vi tar i dag, vil forme fremtiden vår. Vi må prioritere det som setter oss i stand til å møte de utfordringene og gripe de mulighetene som ligger foran oss.

En viktig grunn til at vi har det så bra i Norge, er at vi har klart å tilpasse oss gjennom skiftende tider. Vi har et omstillingsdyktig næringsliv, og vi er allerede et av de mest digitaliserte samfunnene i verden. Men det må ikke bli en hvilepute. Da sakker vi fort akterut. Høy produktivitet og et konkurransedyktig næringsliv er avgjørende for fortsatt vekst og velferd i Norge. Bedriftene våre konkurrerer i et verdensmarked der landegrensene har stadig mindre å si for prisen på en vare. Det må ikke bli en konkurranseulempe å være lokalisert i Norge.

Norge har den høyeste satsen i Norden på selskapskatt, til tross for at vi har redusert den år for år. I budsjettet for 2019 foreslår vi å kutte den med enda ett prosentpoeng, fra 23 til 22 pst. I tillegg vil vi redusere formuesskatten, gjennom å øke verdsettelsesrabatten for aksjer og driftsmidler fra 20 til 25 pst. og bunnfradraget til 1,5 mill. kr.

Det må lønne seg å investere norsk kapital i norske arbeidsplasser, og vi må sørge for at overskuddet beskattes her. Regjeringen foreslår regelendringer mot konkurransevridende skatteplanlegging og for å sørge for at flernasjonale selskaper betaler riktigere skatt i Norge.

Sjokolade- og sukkervareavgiften har avgrensninger som kan fremstå tilfældige. Det kan være vanskelig å forstå hvorfor det er avgift på en marsipangris, men ikke på en marsipanrull. Da avgiften ble økt som en del av budsjettforliket i fjor, ble dette problemet forsterket. Jo høyere avgiften er, jo større betydning får det om produktet er en marsipangris eller er en marsipanrull.

Vi foreslår å reversere avgiftsøkningen til nivået i 2017. I tillegg vil vi sette ned et utvalg som skal se nærmere på både sjokolade- og sukkervareavgiften og avgiften på alkoholfrie drikkevarer. Næringslivet vil bli invitert til å delta. Utvalget skal se nærmere på avgrensningene

i sjokolade- og sukkervareavgiften, og om det er mulig å gjøre disse avgiftene til mer treffsikre virkemidler i helse- og ernæringspolitikken.

Jeg er teknologioptimist, og jeg har tro på kunnskap, på innovasjon og på forskning som et bindeledd mellom teknologien og verdiene vi skal leve av. Teknologikutvikling må gå hånd i hånd med en mer kompetent arbeidsstyrke, slik at de ansatte og næringslivet kan ta i bruk teknologiske nyvinninger. På den måten kan norske bedrifter hevde seg i konkurranse med andre land, selv om vi har et høyt lønnsnivå. Men det krever kompetanse.

I dag legger regjeringen også frem en revidert langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Vi lanserer tre nye opptrappingsplaner på totalt 1,5 mrd. kr for perioden 2019–2022:

- til teknologi
- til forskning og utvikling for fornyelse og omstilling i næringslivet
- til kvalitet i høyere utdanning

Digitaliseringen og automatiseringen skjer i et enormt tempo, både hos oss og i landene rundt oss. Vi vet ikke nøyaktig hvor store endringene vil bli, og hvilke utfordringer de bringer med seg. Men vi vet at de vil skape mange muligheter – nye muligheter – og at vinnerne blir dem som klarer å gripe mulighetene. Det skal vi klare.

Med prioriteringene i neste års statsbudsjett legger vi til rette for at bedriftene og arbeidstakere, kommunene og innbyggerne i Norge skal kunne dra nytte av de fremskrittene og nyvinningene som ligger foran oss. Vi foreslår en historisk satsing på digitalisering i offentlig sektor. Tilbake får vi alt fra nye verktøy som gjør hverdagen enklere for pasienter og skoleelever, til bedre grensekontroll og et sterkere forsvar mot cybertrusler.

Forskningsbasert utvikling må også prioriteres for å lykkes med den grønne omstillingen. I statsbudsjettet for 2019 foreslår vi mer enn 9,7 mrd. kr til næringsrettet forskning og innovasjon. Vi foreslår også en betydelig økning til Enova. Det er et viktig virkemiddel for å utvikle og ta i bruk energi- og klimavennlig teknologi. Når forskere og fagarbeidere utfyller hverandre, blir omstillingen enklere. Når industrien bytter ut den gamle, forurensende maskinen med moderne og miljøvennlig teknologi, kan den bli enda mer lønnsom og enda mer konkurransedyktig. Å gi bedriftene våre gode rammevilkår er derfor ikke bare god næringspolitikk, det er også god klimapolitikk.

Regjeringen fører en offensiv klimapolitikk, og den virker. Nå avtar utslippene av klimagasser. De har ikke vært lavere siden 1995. 1995! Også budsjettet for 2019 har en tydelig grønn profil. Klimaendringene er først og fremst en global utfordring, som krever globale løsninger

ger. Samtidig har vi ambisjon om å ta mye av forpliktelsen nasjonalt. Norges klimaforpliktelse for 2030 er å redusere utslippene med minst 40 pst. sammenlignet med 1990. Vi er i dialog med EU om en avtale om felles oppfyllelse av utslippsmålet.

God klimapolitikk er bygget på markedsbaserte og kostnadseffektive tiltak. CO₂-avgiften og tiltak på transportområdet er særlig viktig for å redusere de ikke-kvotepiktige utslippene. Regjeringens omlegging av bilavgiftene i miljøvennlig retning bidrar til at flere nå velger biler med lave eller ingen utslipp. Vi har vist at det er mulig å gjennomføre tiltak som både er gode for miljøet og gir folk flest en enklere hverdag og større frihet. Vi vil forsterke denne miljøprofilen.

Vi fortsetter omleggingen av engangsavgiften på motorsykler slik at det blir mer lønnsomt å kjøpe motorsykler med lave utslipp. Vi forsterker incentivene for å kjøpe miljøvennlige drosjer med lave utslipp. Vi gir flypassasjeravgiften en miljøprofil ved å innføre differensiering etter avstand. Da blir det litt lavere avgift i Norge og Europa. Langdistansereiser – reiser utenfor Europa – får en høyere sats. Vi reduserer også elavgiften med ett øre per kilowatt-time. Lavere elavgift er en håndrekning til familier og bedrifter i en tid med høye kraftpriser. Nær all strømmen vi bruker i Norge, er fornybar. Lavere elavgift betyr derfor også lavere avgift på klimavennlig energibruk.

Vi viderefører den sterke satsingen på jernbane og kollektivtrafikk.

Regjeringen følger også opp arbeidet med å utvikle kostnadseffektiv teknologi for CO₂-håndtering. Gjennom flere år har regjeringen prioritert å øke midlene til tiltak som kan bidra til å redusere skadelige utslipp og begrense menneskets påvirkning på natur og miljø. I budsjettet for 2019 fortsetter vi denne satsingen.

Vi skal forske mer på hvordan vi kan bruke fornybare energiresurser på en bærekraftig måte. Vi skal se nærmere på klimabidragene fra skog, og internasjonalt gjør Norge en betydelig innsats bl.a. gjennom klima- og skogsatsingen. Vi skal investere mer i fornybar energi i utviklingsland, og vi skal intensivere kampen mot marin forsøpling.

Forsøplingen av plast truer livet i havet og tilgangen på mat og rent vann. Det er avgjørende å begrense forsøplingen og rydde opp der det er mulig. Vi foreslår derfor mer penger til Senter for oljevern og marint miljø i Lofoten og Vesterålen. Også internasjonalt gjør regjeringen en viktig innsats for renere hav. Vi foreslår en historisk satsing og vil sette av 400 mill. kr til arbeidet mot marin forsøpling over bistandsbudsjettet.

Norge vinner ikke kampen mot miljøutfordringene alene, men det er vårt ansvar å bidra med det vi kan og er flinke til.

Som et lite land i en sammenvevd verden blir vi også eksponert for andre utviklingstrekk som vi ikke kan kontrollere selv. I min levetid har vi aldri opplevd sterke motkrefter mot globalisering enn det vi er vitne til nå. Oppslutningen om frihandel avtar, og det er det grunn til å være bekymret for. Verden slik vi kjenner den, er tuffet på at land handler med hverandre. Handel er en kraftfull motor for vekst og velstand, og få land har hatt større fordel av denne motoren enn Norge. Det beste vi kan gjøre, er å fortsette å jobbe for frihandel. Møter vi proteksjonisme med økt proteksjonisme, feiler vi.

Samtidig må vi erkjenne at utfordringene som økt proteksjonisme påstår å svare på, er høyst reelle. I flere land har den økonomiske veksten blitt skjevt fordelt – i USA, f.eks., der inntekten for den jevne amerikaner nesten har stått stille de siste tiårene. Slik er det ikke i Norge. Hos oss har de aller fleste fått ta del i velstandsveksten. Tallenes tale er klar: I en internasjonal sammenligning er forskjellene i Norge små – økonomisk, sosialt og geografisk.

Men vi vet at ikke alle kjenner seg igjen i den historien. Noen lever i fattigdom også i Norge, og noen opplever at de ikke får muligheten til å delta. De som faller utenfor, må kunne finne en hånd som trekker dem tilbake og gir dem en ny sjanse. Barna som blir født i en lavinntektsfamilie, må løftes. De skal ikke arve problemene. De skal få muligheter. Gjennom de siste årenes budsjetter har vi sammen med Kristelig Folkeparti styrket den nasjonale tilskuddsordningen mot barnefattigdom til et historisk høyt nivå. Vi har gjort barnehagen billigere for familier med dårlig råd. Vi har innført en nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehagen for barn i familier med lav inntekt. Vi har sørget for at elever fra familier med svak økonomi får mer i skolestipend. Og jeg kunne fortsatt. Listen over tiltak for å fange opp familier som sliter med fattigdom, tidlig, og gi dem den nødvendige hjelpen, er lang.

Barnefattigdom må bekjempes på flere områder. Vi fortsetter å styrke nasjonale tilskuddsordninger mot barnefattigdom i 2019, bl.a. til ferietiltak slik at også familier med svak økonomi får et avbrekk i hverdagen. For å hjelpe barnefamilier og andre store husstander med lave inntekter og høye boutgifter økes bostøtten. Det er viktig for at flere barn skal kunne bo trygt og godt.

Vi foreslår å styrke områdesatsingen i Oslo, Drammen, Bergen, Trondheim og Stavanger. Områdesatsingene skal bidra til at flere skal bli økonomisk selvstendige, og delta aktivt i lokalsamfunnet og i storsamfunnet. Inkludering og bedre levekår i utsatte byområder er en forutsetning for å motvirke fattigdom på både kort og lang sikt.

Det aller viktigste er at foreldrene er i arbeid og kan forsørge familien sin. Skal vi lykkes med å løfte barne-

familier ut av fattigdom, må vi satse på utdanning og kvalifisering. Derfor foreslår vi bl.a. å øke tilskuddet til oppfølgings- og losfunksjoner rettet mot ungdom som står i fare for å falle ut av utdanningsløpet. Å fullføre grunnskole og videregående utdanning er avgjørende for et godt fotfeste i arbeidsmarkedet. Vi foreslår også å utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehage til å gjelde toåringer. Det er ikke minst et viktig integrerings-tiltak. Å få mødrene med innvandrerbakgrunn ut i arbeid, er noe av det viktigste vi kan gjøre for å redusere fattigdom.

De største forskjellene er mellom dem som er i jobb, og dem som ikke er det. Da er det ekstra gledelig at selselsettingsandelen endelig stiger – etter å ha avtatt i mange år. Men fortsatt står for mange utenfor. Nå må vi bruke de gode tidene til å inkludere flere i arbeidsmarkedet. På sikt er den enkeltes evne til å delta i arbeidsmarkedet grunnleggende for både likhet og levestandard.

Utdanning, kvalifisering, trygge jobber og et velorganisert og moderne arbeidsliv er de viktigste tiltakene for å redusere sosiale forskjeller. Da får vi både et sterkere fellesskap og mer verdiskapning.

Regjeringen har satt i gang flere tiltak for å øke kvaliteten i skolen, slik at elevene skal få best mulig opplæring tidlig i skoleløpet, og for å forebygge frafall. Vi ser at dette gir resultater. Aldri før har så mange fullført videregående utdanning, og rekordmange får en læreplass. God utdanning er det viktigste vi kan gi barn og ungdom. Det grunnlaget som legges allerede fra barnehage og i skolen, er viktig for resten av livet. I dette budsjettet prioriterer vi derfor tiltak som gjør at elevene lærer mer, og at flere fullfører skolen. Vi prioriterer tidlig innsats og flere og bedre lærere. Det gjør at flere barn og unge kan få den hjelpen de trenger.

Morgendagens arbeidsliv vil ha behov for et mangfold av kompetanse. Yrkesfagene vil være en viktig del av dette mangfoldet. Gjennom en økt satsing på yrkesfaglig fordyping vil vi gi elevene bedre muligheter til å komme ut i praksis i bedrift. Vi styrker etter- og videreutdanningen av yrkesfaglærere og satser på forskning som utvikler yrkesfagene i riktig retning. Vi utvider dessuten forsøket med modulbasert opplæring til bygg- og anleggsteknikk og helsefag. På den måten blir det enklere å kombinere opplæring med arbeid.

Denne regjeringen vil ha et arbeidsliv der ingen går ut på dato. Vi har gitt flere voksne rett til videregående opplæring og bedre tilgang til fleksibel opplæring som kan kombineres med arbeid. Vi vil utvikle mer fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse. Slike tilbud skal utvikles i samarbeid mellom høyskoler, universiteter eller fagskoler og bedrifter og næringsliv, og gir flere mulighet til å kombinere utdanning med tilnær-

met full jobb. Samtidig vil vi utvikle bransjeprogrammer med opplæring og videreutdanning til lavt utdannede og fagarbeidere i bransjer som er utsatt for digitalisering og omstilling.

Arbeid er ikke bare viktig for den enkelte, men bidrar også til at vi kan opprettholde et bærekraftig velferdssamfunn. I sommer lanserte vi inkluderingsdugnaden. Målet er å få flest mulig av dem som står utenfor arbeidslivet, inn i ordinære jobber. En felles innsats fra offentlige og private aktører er avgjørende for å lykkes. Statlige virksomheter skal gå foran i arbeidet for mangfold og inkludering. De skal aktivt søke etter kvalifiserte medarbeidere, også blant grupper med lav yrkesdelta-kelse. Det er satt som mål at minst 5 pst. av nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i cv-en.

Regjeringen følger opp inkluderingsdugnaden i budsjettet. Vi vil bl.a. legge til rette for en enklere og mer effektiv bruk av lønnstilskudd og opplæringstiltak. Personer som ikke kommer i jobb på egenhånd, skal få tilbud om arbeidsrettet bistand. Nav skal gi god oppfølging og vurdere behov for tiltak overfor brukeren, og arbeidsgivere med rekrutteringsbehov.

I budsjettet for 2019 viderefører vi den høye innsatsen overfor unge og langtidsledige. Dessuten skal flere personer med rusproblemer tilbys tiltaksplass. Vi foreslår også å øke bevilgningen til varig tilrettelagt arbeid. Det er viktig for at flere med behov for spesiell tilrettelegging og tett oppfølging får tilbud om dette.

Innvandrerne står i større grad enn andre utenfor arbeidslivet. Å endre på det bildet vil være et positivt og viktig bidrag både til fremtidsmulighetene og velferden for den det gjelder, til integreringen og til bærekraften i velferdssamfunnet vårt.

Nå er innvandringen til Norge svært lav. Bosettingen av flyktninger har også gått raskt. Det betyr at vi kan redusere tilskuddet til bosetting av flyktninger og bruke en del av dette til å øke bevilgningen til målrettede integreringstiltak. Kapasiteten i kommunene er nå god. Da er det også rom til å ta imot flere kvoteflyktninger enn i fjor. Vi foreslår å øke kvoten med om lag 800 til maksimalt 3 000, i tråd med Jeløya-plattformen. Samtidig må vi være på vakt og stramme inn på andre områder for å sikre bærekraft.

Den totale innvandringen til Norge må være tilpasset samfunnets kapasitet til vellykket integrering. Det er et mål for regjeringen at det skal komme færrest mulig til Norge som ikke har et reelt beskyttelsesbehov. Et strengt regelverk, rask retur av utlendinger uten lovlig opphold og av dem som ikke lenger trenger beskyttelse, er helt nødvendig for å trygge det norske velferdssamfunnet. Derfor fortsetter returarbeidet i 2019.

Regjeringen foreslår også å styrke innsatsen for å avsløre juks og intensivere arbeidet mot flerkoneri, proformaekteskap og serieekteskap fra utlandet. Det er avgjørende å avdekke og hindre at personer oppholder seg i Norge basert på uriktige opplysninger. Målet er å sikre en bærekraftig innvandringspolitikk, som gjør at vi i større grad kan hjelpe mennesker med reelt beskyttelsesbehov, og integrere dem som skal være i Norge.

Det legges nå ned en betydelig innsats for integrering rundt omkring i landet. Utfordringene er likevel store. Innvandrere skårer i gjennomsnitt lavere på levekårsvariabler enn andre. I gjennomsnitt har de mindre formell kompetanse og flere står utenfor arbeidslivet. Mange opplever negativ sosial kontroll. I enkelte utsatte byområder er utfordringene med mangelfull integrering spesielt store.

Regjeringen vil prioritere kvoteflyktninger med størst sjanse for vellykket integrering. Og vi skal gjennomføre et integreringsløft. Introduksjonsordningen er det viktigste integreringspolitiske verktøyet i Norge, men i dag er resultatene for dårlige. Vi skal stille tydeligere krav til kommunene, som har ansvaret for opplæringen, og til hver enkelt innvandrere. Vi skal bedre norskopplæringen og mulighetene for utdanning. Vårt mål med integreringspolitikken er at flere innvandrere skal klare seg selv og være en del av store og små felleskap i det norske samfunnet. Færre barn skal vokse opp i fattigdom. Flere barn skal vokse opp i et hjem hvor mor og far er i jobb. Det er helt sentralt både for den enkelte og for bærekraften i våre velferdsordninger at vi lykkes bedre med integreringen.

Det viktigste grepet regjeringen gjør i skattepolitikken, har jeg alt omtalt. Det er å redusere selskapsskatten, slik at det norske skattenivået ikke kommer helt ut av takt med landene rundt oss og for å unngå at produksjon og arbeidsplasser flyttes ut av Norge. På den måten hegner vi også om skattegrunnlagene. Samtidig som vi senker selskapsskatten, reduserer vi skatten for personer. Da blir det mer attraktivt å jobbe.

Siden 2013 har en betydelig del av skattelettelsene kommet folk flest til gode. En vanlig familie med to fulltidsinntekter vil betale omtrent 11 000 kr mindre i skatt neste år enn den gjorde i 2013. For nesten ni av ti personlige skattytere blir skatten lavere eller omtrent uendret med dette budsjettet. Andelen personer som får skatteskjerpelse, er størst i de høyeste inntektsgruppene – hovedsakelig som følge av økt skatt på utbytte.

Lavere skatter er viktig for arbeid og vekst. Når du får lavere skatt på sist tjente krone, blir det attraktivt å jobbe litt mer. Det er viktig både for velferdssamfunnet og den enkelte. Lavere skatter og avgifter handler også om frihet. For skattelette er ikke å gi mer penger til noen, det er å la folk beholde mer av sine egne penger, så de kan

bestemme hva de vil bruke dem på selv i stedet for at vi skal bestemme – eller kommunene.

I budsjettet for 2019 foreslår regjeringen å stramme ytterligere inn på kommunens rett til å kreve inn eiendomsskatt. Eiendomsskatt er en usosial skatt som rammer uavhengig av betalingsevne. Vi ønsker at flest mulig skal få lavere eiendomsskatt i årene som kommer. I dette budsjettet foreslår vi at ingen kommuner skal få lov til å ha mer enn 5 promille i skatt på boliger og hytter. De som har en sats på 6 eller 7 promille, må kutte skattesatsen.

Vi foreslår også å innføre et tak på verdsettelse av boligen for å sikre at skattegrunnlaget og dermed eiendomsskatten ikke blir for høy. Eiendomsskattegrunnlaget skal ikke overstige 70 pst. av boligens anslåtte markedsverdi.

Vi har styrket kommuneøkonomien år for år. Kommunene har hatt en sterk inntektsvekst under denne regjeringen og har et godt økonomisk fundament. Det gir dem mulighet til å trygge barnehager, kunnskap og mestring i skolen, bygge ut eldreomsorgen og kvaliteten i helsetjenestene. Budsjettet som vi legger frem i dag, setter kommunene i stand til å fortsette å styrke viktige velferdstjenester og samtidig redusere eiendomsskatten. Kommunesektoren får en realvekst i sine frie inntekter på 2,6 mrd. kr i 2019. Regjeringen legger særlig vekt på å sette kommunene i stand til å styrke den tidlige innsatsen i skolen, opprusting og fornying av fylkesveinettet og bedre tilbudet til rusavhengige.

De gode velferdsordningene våre er en viktig grunn til at Norge er et av verdens beste land å bo i. De bidrar til å utjevne forskjeller og gjør det mulig for hver og en av oss å lykkes, uansett bakgrunn. For å kunne opprettholde en slik samfunnsmodell må vi ha velferdsordninger som stimulerer til arbeid. Samtidig må vi sørge for at de som av ulike årsaker ikke kan jobbe, også har økonomisk trygghet. Gjennom regjeringens budsjettforslag styrker vi velferdstjenestene slik at flere kan få ta del i mulighetene det norske samfunnet gir.

Folk som er sykmeldt lenge, risikerer å falle ut av arbeidslivet. Å vente på behandling skaper utrygghet. Derfor skal vi fortsette å redusere helsekøene. Sykehusene får økt driftsbudsjettene sine med 1,4 mrd. kr, slik at de kan behandle flere pasienter og finansiere økte medisinskostnader – og investere.

Vi fortsetter å legge til rette for investeringer i gode og moderne sykehusbygg rundt om i landet. I budsjettet foreslår regjeringen å gi nye lån til byggingen av nytt sykehus i Hammerfest og til nytt sykehus i Narvik. Regjeringen foreslår også å utvide lånerammen til nytt sykehus i Stavanger, slik at det kan bygges universitetsarealer fra 2020.

Psykisk helse og rusomsorg er blant regjeringens viktigste satsingsområder. Det å skape et bærekraftig velferdssamfunn handler nemlig ikke bare om penger. Det handler om å gi behandling som er god nok til at folk klarer å leve et verdig liv – å kunne fullføre skolen, mestre hverdagen, ha en jobb.

Vi har fått til mye for å hjelpe mennesker som sliter med rus og med psykiske helseutfordringer. Flere får raskere behandling bl.a. fordi private og ideelle tilbud bidrar til at det samlede tilbudet blir variert og bedre tilrettelagt den enkeltes behov.

I statsbudsjettet styrkes tilbudet innenfor rusomsorg og psykisk helse betydelig. I høst og tidlig neste år kommer det seks pakkeforløp innenfor psykisk helse og rus. Pakkeforløp for kreft har gitt gode resultater. Pasienter og pårørende er fornøyde fordi det skaper større trygghet og forutsigbarhet. Det har også ført til at utredning og behandling ofte kommer raskere i gang. Nå skal vi gi den samme tryggheten og forutsigbarheten til mennesker med psykisk sykdom og rusavhengighet.

Vi må også forebygge bedre. Denne regjeringen legger til rette for å bygge ut skolehelsetjenesten og psykologtilbudet i kommunene. Etter åtte år med nedgang i kommunenes innsats, har vi de siste to årene sett en vekst på over 1 500 årsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid. Opptrappingsplanen for rusfeltet er én av årsakene til økningen. Den planen fortsetter i 2019 for å nå målet om bedre behandling, bolig, helsehjelp, tidlig innsats og styrket ettervern for rusavhengige.

Vi har sørget for mange hundre flere psykologer i kommunene og har innført krav om psykologkompetanse i alle kommuner fra 2020. I budsjettet for 2019 legger vi til rette for om lag 125 flere psykologårsverk i kommunene. Med disse midlene sørger regjeringen for at alle kommuner og bydeler i Norge kan rekruttere psykolog innen lovplikten trer i kraft i 2020. Fra og med 2020 legges midlene inn i kommunerammen.

Regjeringen prioriterer arbeidet med å bedre eldreomsorgen. Vi vil sørge for at eldre får en verdig, trygg og innholdsrik hverdag, også når alderdommen gjør at livet forandres. Gjennom perioden har vi lagt til rette for over 13 000 heldøgns omsorgsplasser. Nå vil vi gi investeringstilskudd til 1 500 til.

Vi vil også bedre tilbudet til eldre som bor hjemme, og foreslår derfor tilskudd til 450 nye dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens. Aktivitetstilbud er viktig for å leve et godt liv med demens. Innen 2020 skal alle kommuner tilby dagaktiviteter til hjemmeboende personer med demens. I tråd med Stortingets vedtak hever vi det statlige investeringstilskuddet for nye dagaktivitetsplasser fra 30 pst. til 50 pst.

Regjeringen har satt i gang forsøk med statlig finansiering av eldreomsorgen. Foreløpig viser evalueringen

av forsøket gode resultater for kommunene som er med. De eldre har fått et bedre tilbud, og de ansatte trekker frem at de gjennom forsøket får økt kompetanse, at de forstår brukerens behov og situasjon bedre og at de samarbeider bedre innad i kommunen. Regjeringen vil forlenge og utvide forsøket med statlig finansiering av eldreomsorgen, både i tid og i antall kommuner.

Regjeringen vil styrke eldreomsorgen også på andre områder. For å få mer fokus på behovene til eldre og tjenestene i eldreomsorgen skal dagens pasient- og brukerombud utvides med et eget nasjonalt eldreombud. Eldre utgjør en stor pasient- og brukergruppe av helse- og omsorgstjenestene. Regjeringen mener derfor det er viktig at de får et nasjonalt ombud som skal ivareta rettighetene deres. Det skal ikke være nødvendig for eldre og pårørende å gå til media for å få hjelp.

Med eldrereformen Leve hele livet jobber vi for bedre eldreomsorg over hele landet. Reformperioden starter 1. januar 2019. Reformen tar utgangspunkt i de grunnleggende forholdene som oftest svikter i tilbudet til eldre: mat, aktivitet og felleskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene. Gjennom reformperioden frem til 2023 vil regjeringen støtte opp under kommunenes arbeid for å gi eldre økt glede, livskvalitet og trygghet. Kommuner som setter tiltakene i reformen ut i livet, vil bli belønnet og prioritert i statlige støtteordninger.

Denne regjeringen knytter Norge tettere sammen. Med budsjettforslaget for 2019 vil bevilgningene til samferdsel ha økt med hele 75 pst. siden vi tiltrådte. Bygging av vei og bane er viktig for norske bedrifter. Det gir tryggere transport for flere, og norske bedrifter får varene sine raskere ut på markedet. Det betyr spart tid og sparte penger. Samtidig gir det en enklere reisehverdag for oss alle, enten man pendler til jobb eller henter i barnehagen. I 2019 foreslår vi derfor å videreføre den sterke satsingen på veier, jernbane og kollektivtrafikk. Vi fortsetter å bygge ut veiprosjekter i alle landsdeler, og vi skal vedlikeholde de veiene vi allerede har. Nylagt asfalt, flere og bedre veier gjør livet litt enklere for innbyggerne og for næringslivet.

Vi skal utbedre havnene våre, slik at mer gods kan fraktes miljøvennlig langs sjøveien fremfor bilveien og for at norske fiskere kan selge mer fisk og skape enda flere arbeidsplasser.

Alternativet til bilen må bli bedre. Det skal legges nye togskinner, og vi skal få flere moderne tog. Det settes inn nye togsett på Østlandet for å øke kapasiteten i rush-tiden, og det settes inn nye tog på Vossebanen. Dette vil gi en bedre reiseopplevelse. I tillegg er flere nye jernbaneprosjekter under bygging, og det bevilges midler til oppstart av nye prosjekter som har vært etterlenget lenge.

Vi foreslår også mer midler til kollektivtransport og til gang- og sykkelveier. Satsingen på bymiljø- og byvekst-avtaler og belønningsordningen økes med 45 pst. i budsjettforslaget for 2019. Folk skal komme frem raskere og tryggere, enten man er avhengig av bil eller reiser kollektivt.

Når vi satser tungt på vedlikehold og bygging av ny og moderne infrastruktur, fremmer vi et konkurranse-dyktig, produktivt og lønnsomt næringsliv, og vi legger til rette for velfungerende bo- og arbeidsmarkeder over hele landet.

Å leve et godt liv handler også om trygghet, om å kunne leve i et samfunn preget av ro og orden, å vite at noen beskytter oss og det som er vårt og at de er i stand til å handle når det trengs. Vi har lenge vært forsånt for krig og uro i våre nærområder. Utviklingen i verden rundt oss gir en viss grunn til bekymring.

Landets forsvar er en av statens viktigste oppgaver for å sikre vår frihet og Norges suverenitet. Forsvarsbudsjettet har hatt en reell vekst på 20 pst. siden 2013, og i dette budsjettet styrker regjeringen satsingen ytterligere. Vi øker budsjettet med 4 mrd. kr. Det betyr at vi skal bruke hele 59 mrd. kr på Forsvaret i 2019. Formålene i Langtidsplanen for forsvaret følges opp med en økning på 2,8 mrd. kr. Vi skal investere i nye ubåter, nye overvåkingsfly, nytt artilleri til Hæren og i tre nye skip til Kystvakten – flere år før den opprinnelige planen. Vi øker også ambisjonen for landmakten, og legger opp til mer øving i Heimevernet.

Norge er ett av de mest digitaliserte land i verden. Skal Norge som nasjon være rustet til å møte sårbarhetene som følger av digitaliseringen, er det avgjørende at vi prioriterer arbeidet med IKT-sikkerhet. Det gjør denne regjeringen. IKT-sikkerhet er neste generasjons objektsikring. Regjeringen vil styrke den nasjonale IKT-sikkerheten med investeringer i testing, forskning og kompetanseutvikling.

Vi foreslår også å øke bevilgningen til PST, og arbeidet med objektsikring i politiet. I tillegg foreslår vi å bevilge 865 mill. kr til et nytt beredskapssenter, som vil sørge for sikring av ytterligere en tredel av politiets skjermingsverdige objekter. Vi fremskynder også flere planlagte sikringsprosjekter i forsvarssektoren.

For å skape trygghet i hverdagen trengs det flere politifolk med god grunntrening og rask tilgang på riktig og godt utstyr, biler og helikoptre. Regjeringen vil fortsette å styrke beredskapen, forebygge bedre og øke inn-satsen mot kriminelle handlinger og kriminelle miljøer. I vårt forslag til budsjettet for neste år er det bevilget 20 mrd. kr politiet. Vi er i rute til å nå målet om to politifolk per tusen innbyggere på landsbasis innen 2020. Økt politibemanningsbidrar til bedre tjenester i hele landet og bygger opp under flere av målene i nærpolitirefor-

men. I 2019 vil tre nye politihelikoptre være på plass. Sammen med det nye beredskapssenteret vil dette styrke politiets evne til å reagere raskt og koordinert når hendelser oppstår.

Regjeringen foreslår også å styrke satsingen mot ungdomskriminalitet og gjenger, spesielt for å bekjempe Oslos gjengproblemer, og for å hindre at flere gjenger vokser frem. Både politiet og barnevernet i Oslo får øremerkede midler.

Vi kan glede oss over at det nå går bra i norsk økonomi. Nedgangen etter oljeprisfallet er over. Vi er i en ny oppgangskonjunktur. Den økonomiske politikken har gitt viktige bidrag til dette. Nå må vi ikke ødelegge dette ved å gi for mye gass i den økonomiske politikken. Vi må fortsette arbeidet med å legge grunnlaget for omstilling og vekst på lengre sikt. Det er en hovedprioritering for regjeringen. Da trygger vi samtidig velferdsordningene, og vi bidrar til et bærekraftig velferdssamfunn.

Jeg håper jeg kan stå her i årene fremover også og fortelle at det gikk bra igjen, at vi håndterte de skyene som kom og skygget for solen – utfordringene, at flere ble inkludert i arbeidslivet og føler tilhørighet til det norske samfunnet, at vi ga flere barn en god start på livet, at flere fullførte utdanningsløpet, at vi løftet integreringen, at de som trengte det, fikk hjelp, at Norge ble tryggere, at vi grep de teknologiske mulighetene, at utslippene fortsatte å falle, og at vi står stadig mer styrket i den omstillingen som ennå pågår.

Statsbudsjettet for 2019 er det første budsjettet den utvidede regjeringen legger frem. Det svarer på de utfordringene som ligger foran oss. Det er et budsjett for et vekstkraftig og sterkt Norge. Det er et budsjett hvor vi bruker de gode tidene godt, et budsjett som bedrer vår hverdag, vår trygghet og vår fremtid.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det nå åpnes for en kort kommentarrunde begrenset til ett innlegg fra hver partigruppe med en taletid på inntil 3 minutter.

Etter hvert innlegg fra opposisjonspartiene gis finansministeren anledning til en kommentar på inntil 2 minutter. Deretter får representanten for opposisjonspartiet mulighet til en sluttkommentar på inntil 2 minutter.

Videre foreslås det at det åpnes for en kommentar fra finansministeren eller statsministeren på inntil 3 minutter til slutt.

– Det anses vedtatt.

Rigmor Aasrud (A) [10:41:01]: Vi skal glede oss over at det går bedre i norsk økonomi. Forventet vekst neste år er høy. Oljeprisen er høy, kronen er fortsatt svak, rentene er lave. Vi har hatt parter i arbeidslivet som har bidratt til at vi har kommet oss gjennom en krise, og som gjør at norsk økonomi omtrent har hentet seg inn igjen.

Det deler vi med finansministeren i hennes presentasjon av statsbudsjettet.

Men det er noen bekymringsverdige trekk i det budsjettet som legges fram, for vi har hørt en regjering som er opptatt av å snakke om at forskjellene øker. Vi ser at det er en regjering som nok en gang legger fram betydelig økte skatteuttak, i milliardkronersklassen, samtidig som vi på forhånd hørte at man har en innsats på 180 mill. kr for å redusere barnefattigdom. Det er et bevis på at denne regjeringen ikke tar inn over seg det som er nødvendig for å bidra til at vi skal ha mer likhet og færre økte forskjeller i samfunnet.

Det er bra at arbeidsledigheten går ned, men den går veldig sakte ned. Vi har nå en unik mulighet – nå som det går bedre i norsk økonomi – til å sørge for at vi får hele folket i arbeid. Den muligheten bruker ikke regjeringen. Det skapes for få norske arbeidsplasser. Tiltakene i statsbudsjettet synes ikke å stå i stil med den arbeidsledigheten som faktisk er, og med alle dem som er utenfor arbeidsmarkedet. Fortsatt er det over 100 000 arbeidsledige. Det er mange, og det må settes inn større trykk for å få dem ut i arbeidslivet.

Finansministeren sier noe om kommuneøkonomi og om sykehusøkonomi. Det er jo det som er viktig for folk flest – viktig for at vi har gode skoler, god eldreomsorg og gode sykehustilbud. De tallene som presenteres i dag, hensyntar ikke demografiveksten. Det er det svakeste kommunebudsjettet på lenge. Og når vi ser på sykehusbudsjettet, ser vi at også det er svært svakt. Her trenger vi å legge mer vekt på å få de gode tilbudene ute i kommunesektoren.

Etter at vi har hørt morgenens rapport fra FN om klimasituasjonen, er det vanskelig å se at regjeringen tar inn over seg situasjonen på klimaområdet. Her trenger vi også å løfte mer.

Statsråd Siv Jensen [10:44:11]: Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet og Rigmor Aasrud deler oppfatningen om at det går bedre i norsk økonomi, for det gjør det – pilene peker i riktig retning.

Men jeg er helt uenig i påstanden om at regjeringen prioriterer skatteuttak fremfor å gjøre noe med barnefattigdom. Jeg tror det er en fordel om representanten Aasrud leser hele budsjettet. Det er ikke slik at innsatsen til barnefattigdom kun er på 180 mill. kr. Den er på over 900 mill. kr. Det er en kraftfull satsing for å bekjempe barnefattigdom med treffsikre og målrettede virkemidler. Det skal vi være fornøyd med.

Så er det også slik – for det er jeg enig med representanten Aasrud i – at vi må skape flere arbeidsplasser. Men for å få til det trenger vi konkurransedyktige rammebetingelser for næringslivet vårt. Da betyr det noe om skattesystemet vårt fungerer, eller om vi legger til rette

for å flytte bedriftene og kapitalen ut av landet. Forutsetningen for at flere skal komme i jobb, er at det skapes flere arbeidsplasser. Og jeg har lyst til å minne om at i løpet av de siste to årene har sysselsettingen i dette landet økt med 70 000 personer. Bare det siste året har 46 000 kommet til i arbeidsstyrken. Det viser at vi er på god vei. Da er tiden inne for nettopp å sette inn støtet når det gjelder inkluderingsdugnaden, for å legge til rette for at mange av dem som lenge har følt seg på utsiden av arbeidsmarkedet, gjennom målrettede virkemidler får muligheter til å ta steget inn i arbeidslivet.

Når det gjelder kommuneøkonomien, har den økt hvert eneste år. Vi har hensyntatt demografi. Det er jo det som er det gledelige i disse tallene, at anslagene for demografiutvikling har gått ned. Dermed styrkes kommuneøkonomien gjennom de 2,6 mrd. kr i frie inntekter som regjeringen legger opp til.

Når det gjelder henvisningen til klimaet: Vel, tallene taler for seg selv. Utslippene går ned. Det er det mest offensive klimabudsjettet som har vært lagt frem på mange år. Det er fordi vi tar våre utfordringer på alvor.

Rigmor Aasrud (A) [10:46:17]: Det er forventet at finansministeren vil forsvare sitt budsjettopplegg, men fra vår side mener vi fortsatt at det er veldig svakt når det gjelder fordeling. Budsjettet er svakt for kommunesektoren og for sykehusene, det tror jeg ikke vi kommer utenom. Det er altså et budsjett som fortsatt gir store skatteletter til dem som har aller mest, det er et budsjett og et skatteopplegg som ikke er i tråd med det skatteforliket som vi inngikk med regjeringen for kort tid siden. Vi vil være det landet som kanskje går lengst i å kutte skattesatsene for næringslivet. Når vi sammenligner med mange andre OECD-land, er vi på vei mot å være helt i det nedre sjiktet når det gjelder skattesatser. Det mener vi er feil. Det er et budsjett som ikke bidrar til å minske forskjellene som er i landet vårt.

Sett fra Arbeiderpartiets side er det altså helt nødvendig at vi gjør mer for å styrke kommunenes budsjetter. Det er der folk bor, det er der vi skal ha flere lærere, det er der vi skal ha flere sykehjemsplasser, det er der vi skal ha flere arbeidsplasser. Når vi i tillegg ser at de regionale utviklingsmidlene – som er et viktig virkemiddel for å skape arbeidsplasser ute i distriktene – blir kuttet, og når vi ser at skattene øker for dem som pendler ved at skattefradraget for en del av reiseutgiftene blir kuttet ut, er dette et budsjett som man trenger å jobbe mye mer med for at man skal få en bedre fordelingsprofil.

Vi kommer selvsagt til å gå nøye gjennom det som nå er lagt fram fra regjeringen, og vi kommer selvsagt til å se veldig nøye på skatteopplegget, men noen av skatteuttakene som regjeringen nå foreslår, kommer vi ikke til

å kunne støtte. Det bidrar ikke til den fordelingsprofilen vi mener er helt nødvendig i den situasjonen vi nå er i.

Henrik Asheim (H) [10:48:28]: Finansministeren har i dag presentert et budsjett som er svært godt tilpasset den økonomiske situasjonen i landet vårt. De fire ikke-sosialistiske partiene har i fellesskap tatt Norge trygt igjennom et oljeprisfall som også førte til økende arbeidsledighet og nedgang, særlig på Sørlandet og Vestlandet. Derfor er det svært gledelig å se at veksten nå er tilbake i norsk økonomi. Ledigheten fortsetter å falle, andelen i jobb går opp, og vi ser at 46 000 flere, som før var i utenforskap, er i jobb – bare fra 2017 til 2018.

For å finansiere de velferdsloftene som vi nå skal bruke penger på i Stortinget denne høsten, må flere stå i jobb. Derfor er det svært gledelig at vi har en regjering som også prioriterer å styrke inntektssiden i landet vårt over tid, at vi har en regjering som foreslår tiltak som gjør at vi skaper flere lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor, og at man er opptatt av at man inkluderer flere av dem som har stått utenfor, inn i arbeidslivet. Det er viktig for bærekraften i velferdssamfunnet vårt, det er viktig for å finansiere de velferdsordningene vi er opptatt av, men det er ikke minst viktig for hver enkelt som har opplevd å stå utenfor, og som nå får den telefonen – når de er litt sent ute om morgenen – fra noen som spør: Hvor blir det av deg? Det er velferd for folk å oppleve at de er etterspurt og trengs på en arbeidsplass.

Dersom dette budsjettet blir vedtatt, vil en familie med to helt vanlige inntekter ha fått 11 000 kr i lavere skatt hvert år gjennom de nå seks siste budsjettene. Det bidrar også til å gi trygghet til de små fellesskapene i samfunnet vårt, trygghet til familier som vet at boliglånet kan betales i tide – at de kan forsørge seg og sin familie på en god måte og dermed også være trygge for at økonomien vil bære.

Det at det skapes mer i Norge, gjør også at det er rom for videre løft og satsinger på velferdssiden. Det gjør at man kan investere i å bygge og vedlikeholde vei og jernbane, at vi kan utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehagene til også å gjelde toåringer, og at vi kan investere videre i å forsvare landet vårt og trygge det med et godt og effektivt politi.

Norge er igjen kåret til verdens beste land å bo i. Det er ikke noe som har kommet av seg selv, og det er heller ingen naturlov at Norge fortsatt vil bli kåret til det. En viktig del av den norske suksessen er at Norge har hatt evnen og viljen til å omstille seg og forandre det som må forandres for å bevare det flotteste ved landet vårt. Dette budsjettet legger et godt grunnlag for å både skape, fordele og fornye. Dette er et godt budsjett for Norge.

Helge André Njåstad (FrP) [10:51:38]: Eg vil starta med å takka Siv Jensen for eit godt budsjett som brukar

dei gode tidene på å få fleire i jobb, byggja eit berekraftig velferdssamfunn og skapa eit tryggare Noreg. Det er òg eit budsjett med solid Framstegsparti-avtrykk. Eg vil nemna seks ting som eg er spesielt godt fornøgd med.

Det første er at avgiftene går ned med dette budsjettforslaget. Siv Jensen foreslår å redusere avgiftene på sjokolade- og sukkervareprodukt tilbake til 2017-nivå. Med det signalet tek me tak i utfordringa med ESA, men òg utfordringa med grensehandel, som Framstegspartiet er veldig oppteke av. I tillegg set regjeringa ned eit utval som vil sjå på denne avgifta og avgrensinga, men òg sjå på avgiftene knytte til brus. Det er eit arbeid som eg vil følgja veldig nøye. Og me er veldig glade for at budsjettet er tydeleg på at ein set ned avgifter for folk flest. Kanskje det aller viktigaste for familiar er at ein reduserer elavgiftene med ein halv milliard kroner, noko som vil bety mykje for vanlege folk.

Så er Framstegspartiet veldig glad for at Forsvaret blir styrkt i budsjettforslaget. Her følgjer regjeringa opp føresetnadene i langtidsplanen og landmaktforliket, for med det å sikra at me har eit godt forsvar.

Det er ikkje noka hemmelegheit at Framstegspartiet er veldig oppteke av bilavgifter. Gjennom fem år med samarbeid med Kristeleg Folkeparti, Venstre og Høgre har me klart å vareta lågare bilavgifter for folk flest, kombinert med ein god miljøprofil som gjer at folk kan kjøpa seg trygge, miljøvenlege, gode nye bilar. Mange har vore bekymra for at ei EU-omlegging av målesystemet skulle medføra dyrare bilar. Med dette budsjettforslaget skjer ikkje det, og Framstegspartiet sikrar nok ein gong i regjering at bilavgiftene går ned.

Så er me veldig glade for at me, som har eldreministeren, i dag leverer eit forslag om å få eldreombod i heile landet og med det få ytterlegare fokus på eldreomsorg. Vidare vil ein sørgja for at reforma Leve hele livet, som startar 1. januar, sikrar at eldre vil få ein enda betra omsorg, med god matlukt, gode aktivitetar og fokus på å leva eit godt liv heile livet.

Me er òg glade for at det kjem ei eiga pakke mot gjengriminalitet, som er ei utfordring, spesielt i denne byen. Her foreslår regjeringa ei rekkje tiltak, både styrkt politiinnsats, styrking av barnevernet og oppfølging av ungdom gjennom meir midlar til konfliktråda. Gjennom å sjå dette i ein heilskap sørgjer me for at ein tek tak i gjengriminalitet.

Den siste viktige Framstegsparti-saka er at me reduserer eigeidoms skatten – ein stor siger i regjeringsplattforma, som blir foreslått allereie første budsjettår. Det gler oss mykje.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:54:50]: Det er nesten rørende å høre på Helge André Njåstad, som skryter av at det skal bli et eldreombud. Jeg kan forstå at

det er behov for et eldreombud med det kommuneopplegget som er her, for det er jo de eldre som kommer til å bli rammet av det kommuneopplegget. Det er det dårligste kommuneopplegget vi har sett på mange år. De store taperne i det kommuneopplegget er bl.a. den eldre damen som bor i en omsorgsbolig, hun som bor på et sykehjem, hun som har behov for en aktivitet, hun som har behov for bedre mat. Det kommer til å bli kutt for mange eldre rundt omkring i Norge med det kommuneopplegget som foreligger fra regjeringen i dag. Det er et dårlig kommuneopplegg. Det er mange øremerkede satsinger, og det går ikke til de eldre, de som trenger det, rundt i norske kommuner.

Så er det også ganske rørende når Siv Jensen driver og skryter av kutt i elavgiften, og når Helge André Njåstad løfter det som den store seieren, når han vet at han kutter en femtedel av det de selv har økt. Altså – når du har tatt inn 100 kr, og så gir 20 kroner tilbake, så skryter du: Vi er så flinke, for nå har vi økt elavgiften med bare 4-gangen istedenfor 5-gangen. Det er det som er faktum. Elavgiften har økt gang etter gang etter gang med dagens regjering, og så gir de tilbake igjen 1 øre nå, og så skryter man av det. Det er det som har vært så uansvarlig med dagens regjering, nemlig avgiftspolitikken. Når man ser på sukkeravgiften i dag, hvorfor gjør man ikke noe med ikke-alkoholholdige drikkevarer? Hvorfor synes man det er greit at fabrikker som Oskar Sylte nå skal tape penger og kanskje ikke overleve? Det er ingen grunn til å vente, det var fullstendig uansvarlig det som skjedde i fjor. Regjeringen skriver selv i sitt eget budsjettopplegg at 350-kronersgrensen er en hjelp for utenlandske butikker og en straff for norske butikker. Hvorfor gjør man ikke noe med det?

Så er det en trist dag for alle oss som er glad i norsk sjøfartsnæring og norske sjøfolk. For det regjeringen nå sier, er at vi trenger ikke å ha norske sjøfolk lenger på Color Line – 700 nye arbeidsplasser bort. Det virker ikke som det bekymrer Fremskrittspartiet én plass at norske arbeidsplasser forsvinner, sånn som vi så i næringsmiddelindustrien i fjor, som vi ser for norske sjøfolk nå, og som vi kommer til å se for Oskar Sylte og andre fabrikker neste år, og i norsk handelsnæring.

Så er det noe i skatteopplegget i år igjen. Der strammer man inn for pendlerne. De som må kjøre gjennom mange bommer, har til nå kunnet trekke fra bompengavgifter på pendlerfradraget. Nei, det synes Siv Jensen og Fremskrittspartiet ikke går an. Bompengene skal gå til statskassen uavkortet, så man strammer inn regelverket for dem som kjører gjennom bommer, og dem som kjører ferjer. Man strammer inn på jordbruksfradrag, fiskerifradrag, pendlerfradrag, finnmarkstillegg – alle mulige tiltak som gjør at vi skal ha en politikk for hele Norge. Man kutter igjen i de regionale utviklingsmidlene,

som er en satsing for å skape arbeidsplasser rundt omkring i hele landet vårt. Det er et nytt budsjett for større forskjeller, mer sentralisering og flytting av arbeidsplasser ut av Norge. Det er uklok politikk, og landet trenger en ny kurs.

Statsråd Siv Jensen [10:57:58]: Jeg er helt sikker på at representanten Slagsvold Vedum har måttet endre manuset sitt et par ganger fra i går, for jeg tror han hadde planer om å si noe helt annet. Maken til svartmaling om kommuneøkonomien! Denne regjeringen har styrket kommuneøkonomien hvert eneste år. Det har aldri vært færre kommuner på ROBEK-listen. Overskuddene i kommunesektoren er høye.

Å hevde at dette er et budsjett som gjør eldre til de store taperne, er med respekt å melde bare tull. Dette er et budsjett som gir styrkede rammer for kommunene også neste år. Det er kommunene som har hovedansvaret for eldreomsorgen. Det er en av kommunenes kjerneoppgaver, og jeg forventer at de fortsetter å arbeide med å styrke kvaliteten på eldreomsorgen, bygge ut nye omsorgsplasser, legge til rette for gode opplevelser, enten det er i egen bolig eller på en omsorgsplass. Så ja, disse pengene går definitivt til å styrke omsorgen for våre eldre også neste år.

Når det gjelder skatte- og avgiftsopplegget, har jeg lyst å minne om at vi har redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med 25 mrd. kr med dette budsjettet. Det skaper nye arbeidsplasser, flere arbeidsplasser og styrker konkurransevnen vår. Vi har også funnet rom for avgiftslettelser i dette budsjettet – det er jeg glad for.

Å påstå at regjeringen ikke er opptatt av norske arbeidsplasser, er nok en feilslutning fra Slagsvold Vedum. Forutsetningen for at det skal kunne skapes flere arbeidsplasser i Norge, er at vi har et lønnsomt og konkurransedyktig skattesystem. Hvis ikke vi har det, flyttes kapitalen ut av landet, og arbeidsplasser etableres på utsiden av Norge. Det etableres nå flere bedrifter, investeringslysten er høyere enn den har vært på lenge. Oppgangen vi ser, er bredt anlagt og kommer over hele landet og i mange bransjer. Det går med andre ord bra.

Når det gjelder pendlerne, vil jeg be Slagsvold Vedum om å lese seg litt mer opp på det, for det er ikke slik at man ikke skal kunne få fradrag for bompenger. Vi har nå satt en samlet øvre grense for reisefradraget. Han får det til å høres fislete og lite ut, men det er en grense på 97 000 kr i fradrag. Det er en god ramme, og det er først og fremst en opprydding... (presidenten klubber).

Presidenten: Tiden er ute.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:00:14]: Når det gjelder bompenger, vet Siv Jensen utmerket godt at det kommer til å bli en ny bompengerekord også neste år.

Det er en del personer som har ekstra kostnader i forbindelse med reising til jobb, og når regjeringen da tar de grepene de tar når det gjelder pendlerfradrag, får pendlere mindre fradrag neste år enn de får i år. Det er et faktum. De som har ekstra høye kostnader, f.eks. når det gjelder bompenger eller ferjer, får enda mindre fradrag.

Så er det dessverre et faktum at det står i regjeringens statsbudsjett at man skal flagge ut 700 norske arbeidsplasser i Color Line. Selvfølgelig betyr det mye for de 700 familiene som er berørt av det. Vi mener det er en uklok politikk, for vi ønsker å ha en levende norsk sjøfartsnæring.

Det er også et faktum det regjeringen har gjort når det gjelder norsk næringsmiddelindustri: Man ga et avgiftssjokk til hele industrien i fjor, så reduserer man for noen deler av den i år, men lar fortsatt 350-kronersgrensen stå. Regjeringen skriver selv, i sin egen proposisjon, at det er en ulempe for norsk handelsnæring. Så jeg tar regjeringens politikk på alvor. Og når det gjelder avgifter, har det vært et av de områdene hvor regjeringen har sprettet og hoppet opp og ned, og det har rammet norske arbeidsplasser og norsk verdiskaping rundt omkring i Norge.

Det er også sørgelig at man så systematisk kutter i alle tiltak som skal bidra til arbeidsplasser rundt omkring i landet vårt. Nå er tilskuddet til å skape nye arbeidsplasser rundt omkring i fylkene mer enn halvert siden da Siv Jensen overtok regjeringsmakten. Dagens regjering har blitt en regjering for deler av Norge – en regjering for større forskjeller, ikke for mindre forskjeller, og en regjering der man har glemt at Norges store kvalitet er at man har skapt vekst og utvikling på både store og små steder.

Og for alle dem som har ivret for regionreformen, må det å lese dagens kommuneopplegg være en stor skuffelse. Der er det ingen satsing, ingen nye tiltak for å skape livskraftige regioner rundt omkring i Norge, og det hadde vi sårt trengt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:02:22]: Det har vært interessant å følge med i media de siste dagene, med utallige budsjettlekkasjer fra regjeringen. Solen skinner på hele landet, sier finansministeren. Jeg tror at ganske mange opplever at solen ikke skinner på dem. I forrige uke fremmet SV 15 forslag for å undersøke hvordan regjeringens velferdskutt har slått ut for folk flest. Vi snakker om kutt i bostøtten, kutt i uføretrygd, kutt i barnetillegget for uføre, kutt i arbeidsavklaringspenger og kutt i overgangsstønad for enslige foreldre – for å nevne noe.

Regjeringspartiene stemte imot å undersøke konsekvensene av sin egen politikk. Grunnen er vel at det er enklere for dem å videreføre disse velferdskuttene hvis

vi ikke får en gjennomgang av konsekvensene. Derfor ser vi også i dag, i dagens budsjett, at velferdskuttene, de såkalte ABE-kuttene, videreføres. Vi ser også at det er skatteskjerpelse for mange uføre. Det kuttet til fylkeskommunene, og 700 sjøfolk i Color Line mister jobben.

Norge har blitt et land som i løpet av fem år har tatt seg råd til å dele ut 283 000 kr i snitt til de aller rikeste, 0,02 pst. av befolkningen, men som ikke har råd til å styrke velferden vår, som ikke har råd til å bekjempe fattigdom og redusere forskjeller. Vi burde hatt et mer progressivt og omfordelende skattesystem, men nå skal de rikeste få enda mer i skatteuttak. Det blir 700 mill. kr mindre til fellesskapet.

Det er lagt fram to viktige dokumenter i dag, og det ene kan vi si lever ikke opp til det andre. FNs klimapanel har lagt fram en helt fersk rapport som er ganske dyster lesning. Den viser at hvis verden fortsetter som nå, er vi på vei mot en 4-graders oppvarming. 1,5-gradersmålet kan være tapt med dagens utslipp, og det vil få alvorlige konsekvenser. Klimaminister Ola Elvestuen sier til NRK:

«Vi må ha mye raskere reduksjoner i klimagassutslipp enn det som hittil er meldt inn til Parisavtalen. Alle land må sette igang langt flere tiltak.»

Vel, hvor finner jeg oppfølgingen av dette i statsbudsjettet? Hvor er de økte ambisjonene for hvor raskt vi skal kutte i klimagassutslippene? Hvor er de flere tiltakene? Klimaendringene er ikke noe som kan løses på et annet tidspunkt av noen andre. Det skjer her og nå, og regjeringen svikter denne oppgaven. SV har derfor sammen med Arbeiderpartiet fremmet et forslag med nærmere 40 tiltak for å kutte klimagassutslipp fordi Norge må gjøre sin del av jobben. Det burde vært et budsjett for å redusere klimagassutslippene og forskjellene i Norge. Det burde vært et budsjett for de mange og ikke for de få. Det beste med dette budsjettet er vel at det kanskje ikke blir vedtatt.

Statsråd Siv Jensen [11:05:31]: Dette var en virkelighetsbeskrivelse det er vanskelig å kjenne seg igjen i. Dette er ikke et budsjett for de få; dette er et budsjett for de mange. Dette er et budsjett som tar tak i de hovedutfordringene vi faktisk står overfor, enten det gjelder å bekjempe barnefattigdom, eller det gjelder å legge til rette for mer integrering eller å skape flere arbeidsplasser, eller vi snakker om å redusere klimagassutslippene. Dette er et offensivt klimabudsjett. Det er en milliard-satsing på å forsterke klimatiltakene som vi vet virker. Klimagassutslippene går ned. Det er mulig representanten Kaski ikke har fått det med seg, eller helst ikke vil forholde seg til fakta, men det er tilfellet. De har ikke vært lavere siden 1995. Da kan man kanskje begynne å se litt på de virkemidlene vi bruker. Det er åpenbart en

stor avstand mellom regjeringens virkemidler og rød-grønne virkemidler. Det ser vi bl.a. effekten av i Oslo.

Dette er heller ikke et budsjett som gir skattelette til de rike. Dette er et budsjett som trykker våre muligheter til å skape flere arbeidsplasser rundt omkring i det ganske land. Det er forutsetningen for at vi kan fortsette å styrke velferden i Norge. Uten inntekter har vi veldig lite å drive fordelingspolitikk med, men Norge er fortsatt et land med små forskjeller. Nå tar vi tak i de hovedutfordringene vi har, bl.a. for å bruke bedre verktøy for å bekjempe barnefattigdom.

Jeg må si at jeg skjønner at opposisjonens jobb er å lete etter ting de er uenig i i budsjettet, men det får være grenser for å svartmale et vekstbudsjett som satser på alle de viktige områdene som vi har behov for i årene som kommer, og vi tar kraftfulle skritt med budsjettet for neste år.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:07:22]: I dette budsjettet – og dette har også vært i lekkasjene som har kommet fra regjeringen så langt – skal det etter sigende satses på å bekjempe barnefattigdom. Vel, vi har funnet kompensasjon til de fattige barnefamiliene i budsjettet. Det er på 181 mill. kr. Det er en fjerdedel av skattekuttene til de aller rikeste, som også gis i det samme budsjettet. Det sier noe om prioriteringene som ligger her. De prioriterer skatteutt, men betaler for det med velferdskutt, og de velferdskuttene ligger gjemt gjennom hele budsjettet og kommer til å ramme en lang rekke i ulike deler av offentlig velferd. Det går på sykehusene, det går på høyere utdanning, vi ser kutt i regionale midler og kutt i kriminalomsorgen, vi har sett kutt i retts hjelpen, og vi ser kutt i studenters stipend. Det er i det hele tatt en lang rekke ulike velferdskutt i dette budsjettet.

Det er heller ikke som finansministeren sier, et budsjett som tar klimaendringene på alvor. Framskrivningene for klimagassutslipp i dette budsjettet viser at klimamålene ikke nås – ikke i 2020, ikke i 2030, ikke i 2050. Så når jeg kritiserer regjeringen for manglende satsing på klima, er det fordi vi ikke ser noen nye klimatiltak i dette budsjettet, ikke noe som reflekterer det FN har understreket i dag: Vi må skjerpe klimamålene våre, vi må legge nye klimatiltak på bordet. At utslippene går ned, skyldes, som vi vet i denne salen, at vi har en klimapolitikk som er dynket i palmeolje. Det er regnskogkutt i Indonesia vi bidrar til, ikke klimakutt i Norge.

Derfor mener jeg fortsatt det er gode grunner til å kritisere det budsjettet som er lagt fram i dag. Det er ikke et budsjett som tar for seg de store og viktige utfordringene som vi står overfor, nemlig å redusere forskjellene og redusere klimagassutslippene for å sikre en politikk for de mange og ikke for de få.

Abid Q. Raja (V) [11:09:30]: Når representanten Kaski sier at det er 181 mill. kr alene til å bekjempe barnefattigdom, er ikke det riktig. Det ligger f.eks. også – bare for å nevne en ting til – en halv milliard til integrerings tiltak. Det vil selvfølgelig også hjelpe når det gjelder å få ned fattigdommen.

For 265 dager siden gikk Venstre inn i Solberg-regjeringen. Vi var overbevist om at den beste måten å gjøre Norge grønnere, rausere og mer sosialliberal på var fra regjeringssposisjon. Vi skyldte velgerne våre å ta ansvar, ta ansvar for mer personlig frihet, bedre miljøvern og likere muligheter for alle nordmenn. Budsjettet har en grønnere, rausere og mer sosialliberal innretning enn noen gang tidligere.

FNs kvoteflyktningsystem er et produkt av verdenskrig og elendighet, der mennesker på desperat flukt blir nektet inngang i flere land. Det er en lærdom fra krigen at det aldri skal skje igjen.

Når det gjelder antall kvoteflyktninger: Under de rød-grønne var det 1 000, med Kristelig Folkeparti og Venstre som støttepartier var det rundt 2 000, og med Venstre i regjering har det blitt 3 000. Hvem vet hva som kan skje om Kristelig Folkeparti går inn i denne regjeringen? Dette hadde altså ikke skjedd om Venstre ikke hadde gått inn i regjering, og det kan det ikke være noen tvil om. Dette er en Venstre-seier for regjeringen.

1 pst. av BNI til bistand, hele 2,5 mrd. kr i økning, er altså en klart sterkt villet politisk prioritering. Det er krevene å levere 2,5 nye milliarder. Det er også en Venstre-seier for regjeringen og viser at det var riktig å gå inn i regjering.

Et rausere land handler for Venstre og meg om å ta vare på de svakeste. Derfor er jeg spesielt glad for at regjeringen vil utvide gratis kjernetid i barnehagen for toåringer. Dette er familier som er helt avhengig av et godt barnehagetilbud for å få døgnet til å gå rundt, for å gi disse barna det tilbudet de fortjener, og for at disse barna en gang senere skal kunne bestemme over egen hverdag og framtid. Dette er frihetskamp satt i praktisk politikk, nok en Venstre-seier for regjeringen.

Jeg er også glad for den satsingen vi skal ha på kollektivtrafikk, jernbane og sykkel og gange med 3,5 mrd. kr, marin forsøpling med 400 mill. kr og mye mer for miljøet. Dette er også helt klart klare seire for Venstre i regjering.

For oss er skole det viktigste virkemiddelet vi har i den moderne frihetskampen. Der handler det om å sette barna i stand til å forme sitt eget liv. Vi ønsker oss generasjoner av unge skamløse og frie mennesker som er i stand til å skape en framtid for seg selv.

Arbeidsplassen er det stedet de fleste av oss kommer til å bruke mest tid på i løpet av livet. Derfor er regjering

gens hovedprosjekt også en integrerings- og inkluderingsdugnad.

Politikk er mye, det er kroner og øre, forskrift og lov, små og store saker, men i dypeste formening handler politikk om å skape frihet og muligheter for alle mennesker. Det handler om prioritering, kompromiss og nøkternhet, og den borgerlige regjeringen har bidratt til nettopp dette med Venstre i regjering.

Venstre hadde aldri fått til denne helheten kun som samarbeidsparti på Stortinget. Dagens budsjettforslag er svært mye en Venstre-seier for regjeringen. Det er vi i Venstre veldig godt fornøyd med.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:12:40]: I dag er jeg først og fremst glad for at utviklingen i norsk økonomi er så bra, at det er flere mennesker i dag enn for ett år siden som er i arbeid, og at det er flere bedrifter som går godt. Jeg er glad for at dette er et budsjett som er tilpasset den økonomiske situasjonen. Etter en nedgangstid der vi har brukt masse penger, er det viktig at vi også klarer å stramme inn. Jeg er også glad for at regjeringa følger opp den enigheten vi har hatt fra tidligere, ved å satse videre på vei, på jernbane, på forskning, på høyere utdanning – som er viktig for å omstille Norge for framtida.

Jeg registrerer at regjeringa velger å senke formuesskatten på arbeidende kapital, også kalt Kristelig Folkepartis modell, nemlig å kutte skattene på traktorer, utstyr og maskiner for å unngå at de bedriftene som eventuelt ikke har et overskudd, allikevel får skatt. Jeg ser også at en velger å redusere selskapsskatten med begrunnelse i at vi har den høyeste selskapsskatten i Norden, og at det er viktig for valg av land. Dette skal Kristelig Folkeparti gå grundig inn i når vi skal legge fram vårt alternative budsjett.

Jeg ser også at regjeringa velger å redusere økningen i sukkeravgiften. Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi får en sukkeravgift som gir folkehelsegevinst. Da vi lagde budsjettet i fjor, var vi opptatt av at vi ville gjøre noe med momsen. Vi forsto ikke hvorfor det skulle være lav moms på godteri, men høy moms på vanlige varer, derfor mente vi at når en skulle gjøre inndekningen, var det en fornuftig måte å gjøre det på. Men det er ingen hellig avgift fra Kristelig Folkepartis side, bortsett fra at jeg mener regjeringa kunne foreslått en differensiering også på drikke, for det er selvsagt at vann med smak, som Bris, ikke trenger samme avgift som sukkerholdig brus. Jeg ser at det settes ned et utvalg. Det vil vi følge spent med på, og vi håper at det kan komme gode forslag til hvordan vi kan få bedre folkehelse ut av sukkeravgiften.

Så vil jeg understreke at 350-kronersgrensen, grensen for når det er momsfritt å importere varer, burde

vært gjort noe med, og det vil være en viktig sak for Kristelig Folkeparti framover.

Jeg registrerer også at det er god satsing på helse, på samferdsel, på politi, på forsvar – på flere sektorer. Jeg er spesielt glad for at det er en så kraftig satsing på bistand – at det er 1 pst., en økning på 2,5 mrd. kr. Det vet vi vil skape en ny hverdag for veldig mange mennesker i denne verden. Men jeg registrerer også at det er en økning i makspris på barnehage, en reduksjon i ressurskrevende tjenester, at en kutter i regionale utviklingsmidler og gjør det vanskeligere for kommunene når det gjelder eiendomsskatt. Vi er opptatt av handlingsrommet for kommunene.

Så ser jeg også at det er kommet noen gode tiltak på klima, men vi mener at det trengs flere. Vi kommer også til å være opptatt av vilkårene for barnefamilie. Der mener jeg at statsråden kunne gjort enda mer.

Statsråd Siv Jensen [11:15:51]: Jeg er glad for denne kommentaren fra Kristelig Folkeparti til budsjettet. Det viser at det ikke er noen grunn til mye av den svartmalingen som andre opposisjonspartier har kommet med, men at det ligger mye bra her, og at det går i riktig retning.

La meg bruke litt tid på sjokolade- og sukkervareavgiften og avgiften på alkoholfrie drikkevarer. Den økningen kom jo som en del av budsjettforliket som ble inngått her for et års tid siden. Jeg er veldig enig med representanten Ropstad i at når vi nå skal sette ned et utvalg for å se på begge disse avgiftene, vet vi at det kanskje særlig på sjokolade- og sukkervareavgiften har vært utilsiktede effekter, som flere har prøvd å gjøre noe med over veldig mange år uten at man har lykkes med det. Nå får næringen selv muligheten til å være med på å utforme dette. Men i mandatet vil behovet for å ta folkehelse i betraktning bli understreket fra regjeringens side. Det er viktig å se på om man kan utforme begge disse avgiftene med et helseperspektiv, så det kommer vi til å imøtekomme Kristelig Folkeparti på.

Så er det riktig at det ligger inne en liten økning i maksprisen på barnehage, men det er jo for dem av oss som har romslighet til å betale det, og det gjør vi nettopp for å styrke økonomien til familier med lav inntekt. Det er jo hele poenget: å drive målrettede tiltak for å avhjelpe barnefattigdom. Da handler det om å gi gratis kjerntid i barnehage også for toåringer, som er et godt bidrag med hensyn til barnefattigdom, men det er definitivt også et bidrag med hensyn til integrering. Vi vet at veldig mange av disse familiene er innvandrerfamilier, hvor mor veldig ofte er hjemme, ikke kan norsk, ikke er særlig godt integrert, og ved at også toåringene kommer i barnehagen, gir det oss muligheten for å legge til rette for at også mor kan komme seg på norskkurs og komme seg i

jobb, og det vil være med på å styrke muligheten for å komme ut av fattigdom.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:17:57]: Jeg deler fullt ut statsrådets vurderinger knyttet til gratis kjernetid for toåringer. Det tror jeg vil være et viktig tiltak. Men det er jo ikke sånn at ethvert tiltak på barnefamiliens område trenger å bli finansiert av resten av barnefamiliene, det kan gjøres av fellesskapet, og det kommer jeg til å ta med i forhandlingene.

Dette budsjettet vil uansett være grunnlaget for det videre arbeidet, og Kristelig Folkeparti kommer til å jobbe med det, som vi har gjort hvert eneste år, på en grundig måte og med en normal prosess fram til vi legger fram vårt alternative budsjett. For det vi vet, er at uansett, innen utgangen av denne måneden, kommer Kristelig Folkepartis alternative budsjett til å være ekstremt viktig for hvordan neste års budsjett kommer til å se ut.

Vi kommer til å jobbe for et budsjett som skaper et varmere samfunn, som er med på å skape trygge familier, som legger til rette for at de får mer tid sammen, som sikrer fleksibilitet og valgfrihet for familiene, og som bekjemper barnefattigdom på en enda mer slagkraftig måte. Gjennom økt barnetrygd kan vi legge til rette for at det fødes flere barn i dette landet – og også gjennom økt engangsstønad, som vi vet er en av grunnene til at mange velger å ta abort. Vi har et forslag om å gjøre tredje barn i barnehagen gratis, sånn at de som er usikre på om de skal få nummer tre, faktisk velger å gjennomføre det. Vi kommer til å være opptatt av at lærernormen fullfinansieres, at det blir flere lærere for de yngste elevene, og at det blir flere voksne i barnehagene. Vi er innstilt på en enda kraftigere kamp mot sorteringssamfunnet: å hindre sortering før fødsel, men også etter fødsel, og legge til rette for at de som har alvorlige funksjonshemninger, skal få et bedre liv. Vi ønsker trygge eldre gjennom en god eldreomsorg og gjerne økt minstepensjon, som vi har gjort i flere år. Da er kommuneøkonomien viktig. Der er vi stolt av det vi har fått til de siste årene, men vi skal være opptatt av at den også blir god neste år.

Vi vil alltid se et Kristelig Folkeparti som kjemper for de store globale utfordringene, som tar tak i klimendringene, og som gjør enda mer for å bekjempe fattigdom internasjonalt og bekjempe dagens slaveri.

Une Bastholm (MDG) [11:20:12]: Den største mørke skyen som skygger for solen til Siv Jensen og den nasjonen hun har ansvar for, heter global oppvarming. Bare ekstreme tiltak kan begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Endringene vi må gjøre, har menneskeheten aldri før sett maken til. Omfanget er enormt, og tempoet må være raskt. Det sier FNs klimapanel i dag.

I denne alvorlige situasjonen innrømmer regjeringen i statsbudsjettet at de styrer mot å kutte under en fjerdedel av det som er Norges ansvar fram mot 2030. Jeg synes det er trist å høre finansministeren være fornøyd med en marginal nedgang i klimagassutslippene – som om det overhodet var et alternativ å øke dem i dette budsjettet. I tillegg vet vi at mange av de utslippene kommer av at flere nordmenn kjører med palmeolje på tanken.

FN sier at om vi fortsetter som vi gjør nå, vil vi ikke greie å dyrke nok mat eller skaffe nok vann. Hetebølger vil ta liv, flom og nedbør vil ta flere stater. Massevis av folk vil legge ut på flukt, og dette vil også ramme oss.

Hvis vi skal unngå dette, må Norge slutte å være en forurensningsprofitør, slik vi er i dag når vi eksporterer olje og gass som fører til ti ganger mer utslipp i utlandet enn det vi har i Norge. Norge har teknologi, naturressurser, globale investeringer gjennom pensjonsfondet og et enormt potensial innen fornybar energi for å bli ledende i den globale dugnaden som vi står foran.

Men dette budsjettet går feil vei. Det er 10 mrd. kr mer til vei enn til jernbane, så godt som ingen grønne avgifter, og man klarer ikke engang å øke flyskatten på de lange reisene uten å kutte den for de reisene som nordmenn gjør mest av, og som også bidrar til mest klimagassutslipp. Det er 0,5 mrd. kr til å redusere bompengene utenfor storbyene, men ikke en krone til å redusere kollektivprisene. Og regjeringen fortsetter subsidiene til oljenæringen.

Med den alvorstunge klimarapporten i bakhodet er det ufattelig at finansministeren starter med å fokusere på oljeprisen og tegne et rosenrødt bilde av vår felles framtid, som verken er relatert til målet om å begrense oppvarmingen til 1,5 °C eller til de målene dette Stortinget har satt om 40 pst. kutt innen 2030. Hvor er politikken for å fjerne oljesubsidiene og stoppe mer klimaødeleggende norsk olje og gass? Hvor er miljøavgiftene for omlegging av norsk forbruk, matproduksjon og næringsliv? Hvor er storsatsingene på fornybar energi?

300 mill. kr mer til Enova er ikke nok – det er ikke nok, det er for smått. Jeg skjønner ikke hvordan Kristelig Folkeparti skal kunne stemme for dette budsjettet – særlig ikke etter den talen vi hørte i stad – når klima, vår aller største solidaritetssak, er en av hovedprioriteringene til Kristelig Folkeparti. Derfor mener jeg dette budsjettet er en parlamentarisk avskjedssøknad, og De Grønne vil foreslå en styrking av klimaloven i tråd med 1,5-gradersmålet og invitere Stortinget med på det.

Statsråd Siv Jensen [11:23:29]: Et budsjett handler om å ha flere tanker i hodet på en gang. Derfor har regjeringen funnet rom for en kraftfull satsing på klima samtidig som vi legger til grunn behovet for å trygge

velferdssamfunnet vårt. Vi må klare å gjøre flere ting på en gang.

Jeg er egentlig overrasket over kommentarene fra Miljøpartiet De Grønne når det gjelder dette. Problemet er bare at det ikke er mulig å finansiere det drømmeslottet som Miljøpartiet De Grønne tar til orde for. Det er også sånn at vår eksport av olje og gass er en del av løsningen på klimaproblemene rundt omkring i verden – det er en del av løsningen, det er ikke en del av problemet. Og det at jeg begynner innlegget mitt med å beskrive de konsekvensene det kraftige oljeprisfallet vi fikk i 2014, hadde for norsk økonomi, skulle da virkelig bare mangle. Det ga store deler av vårt næringsliv problemer. Mange mennesker mistet jobben, det ble store utfordringer over det ganske land. Selvfølgelig er det viktig å fokusere på hva vi gjorde for å komme oss ut av det, og vi er altså kommet styrket ut av det.

Nå stiger sysselsettingen, flere kommer i jobb, arbeidsledigheten går ned, og vi ser en bredt anlagt vekst over hele landet. Det skal vi glede oss over, for det er forutsetningen for at det kommer mer penger inn i statskassen, som vi kan bruke – enten det måtte være på klimatiltak eller på andre ting.

Det er ikke et problem i seg selv at regjeringen klarer å prioritere både vei og bane. Det er ikke veiene som skaper utslipp; det er bilene som kjører på dem. Derfor skal vi fortsette med den jobben vi har gjort, for å redusere utslippene fra biltrafikken. Det har vi lyktes godt med. Det kjører nå flere lav- og nullutslippsbiler på veiene enn noen gang tidligere. Det er bra – det viser at politikken virker, og at vi går i riktig retning. Men vi må klare å ta vare på rammebetingelsene for det som har skapt de grunnleggende verdiene dette landet er tuftet på. Vi kan ikke fraskrive oss det faktum at vi er rike på naturressurser. Det skal vi være stolt av, og derfor er rammebetingelser for norsk næringsliv viktig for denne regjeringen.

Une Bastholm (MDG) [11:25:33]: Miljøpartiet De Grønnes økonomiske politikk og politikken vi har for en gradvis utfasing av oljenæringen, handler nettopp om å skape den bærekraftige velferdsstaten som regjeringen selv i sine taler sier den har som hovedmål å bidra til. Dette handler om en realitetsorientering.

Jeg vet ikke om regjeringen følger med i de rapportene som skrives om olje- og gassnæringen og den enorme utviklingen av fornybarenergien som skjer i verden nå. Det har kommet flere store rapporter som bl.a. sier at vi allerede har funnet mer olje og gass enn vi kan ta opp. De samme rapportene sier også at for Norge som land, som er så tydelig eksponert mot olje og gass, er det en risiko å fortsette særlig den subsidierte oljenæringen som vi driver med nå, fordi vi er overeksponert mot et pro-

dukt som verden ønsker mindre og mindre av. DNV-rapporten som kom nylig, viste at om Norge fortsetter å basere seg på at Europa skal etterspørre vår gass, betyr det at Norge planlegger for at vi ikke når klimamålene. Og klimamålene er vi nødt til å oppnå, for det er den største mørke skyen som finansministeren har foran seg.

For første gang skal regjeringen i år rapportere etter klimaloven om tiltak under hver sektor som skal bidra til å oppnå de målene. Regjeringen ligger ikke an til å nå målet, og da må vi i Stortinget ta ansvar og sette konkrete sektorvise mål for regjeringen, målbare i tonn CO₂. De Grønne kommer til å foreslå dette, sammen med tiltak som tar oss dit. De Grønne vil redusere kollektivprisene, ha raskere togutbygging, fjerne oljesubsidiene, ha raske omlegging til nullutslippsbiler uten klima- og regnskogsødeleggende biodrivstoff, og vi vil massivt bygge ut fornybar energi. Til det trengs en ny regjering, og vi trenger et sterkt Miljøpartiet De Grønne, som tydeligvis kommer til å måtte bli veldig mye større framover for å fortsette å passe på denne regjeringen.

Bjørnar Moxnes (R) [11:27:43]: Dette kunne ha vært en gledens dag. I dag kunne vi ha diskutert hvordan vi skulle bruke 25 000 ekstra årsverk i velferden til beste for folk flest, eller nye velferdsreformer som gratis barnehage til alle fire- eller femåringer. Men på grunn av Siv Jensens årlige skatteuttak har vi nå 28 mrd. kr mindre å bruke i dette budsjettet. Pengene er borte fra felleskassa, og de har endt opp i private lommer, veldig mye av dem hos landets aller rikeste.

Men én ting skal Siv Jensen ha: Hun holder på tradisjonene. Lanseringen av budsjettet har blitt en ny merkedag i Norge – dagen for økte forskjeller. Selskapsskatten kuttet fra 23 til 22 pst. Med regjeringens tidligere kutt blir det samlet 11,5 mrd. kr i skatteuttak på selskapernes årlige overskudd. Med kuttet i selskapsskatten er Norge med på et kappløp mot bunnen som alle land taper på – en konkurranse hvor selv vinneren til slutt sitter igjen som taper.

Så ser vi i år igjen at regjeringen tar fra arbeidstakerne, denne gangen med økt skatt i ordningene for kost og reise. Det har blitt dyrere å reise til jobben, dyrere å spise på jobben og dyrere å miste jobben. Samtidig får arvinger og aksjeeiere skattegaver. Dette er oppskriften på å skape et Forskjells-Norge.

Siv Jensen sier at i dag skinner solen igjen på hele landet. Siv Jensen ville blitt en ganske dårlig meteorolog, for det er både blygrått og søkkvått ute, men Siv Jensen er heller ikke en særlig god finansminister, i hvert fall ikke for dem som sitter nederst ved bordet. Det er feil det Siv Jensen sier om at den økonomiske veksten i Norge ikke er skjevfordelt. Også i Norge er det altfor mange som ikke har fått være med på oppturen. De lavest lønte

blant oss har fått mindre å rutte med enn for ti år siden. For dem skinner ikke solen.

Det frister kanskje å be til høyere makter, eller i hvert fall til Kristelig Folkeparti, om at dette budsjettforslaget aldri blir vedtatt. For dette forslaget lukter ikke av ferske penger og nye muligheter. Det lukter av urettferdighet og en mulig regjeringsskifte, og jeg håper det blir stående som Erna Solberg og Siv Jensens siste forsøk på å ta Norge i gal retning, som et slags testamente over fem år med borgerlig kuttpolitikk og økende ulikhet.

Statsråd Siv Jensen [11:30:50]: Det var i hvert fall én ting jeg var helt sikker på da jeg kom hit i dag, og det var at jeg ikke kom til å få en eneste ovasjon fra Rødt og Bjørnar Moxnes for budsjettet. Til det har vi altfor ulikt syn på hva som skal til for å trygge velferden i dette landet.

Av en eller annen grunn har Rødt fått det for seg at det aller beste som kan skje dette landet, er at all vekst, og alt som skjer, skal skje gjennom offentlig sektor. Det er en veldig dårlig måte å skape verdier på. Det som snarere tvert imot trygger velferden vår og gjør det mulig for oss å kunne opprettholde alle de gode velferdsordningene vi på tvers av partiene er glad i i dette landet, er at noen skaper verdier før vi kan bruke dem. Noen må altså skape verdier før politikerne kan fordele dem ut. Da er vi avhengige av å ha gode rammebetingelser for næringslivet vårt. Vi er avhengige av at det skapes flere arbeidsplasser over det ganske land, fortrinnsvis i private bedrifter, for at det skal skje.

Representanten Moxnes fortsetter sin kamp mot det private næringsliv, som altså er bærebjelken for at vi skal kunne ha god velferd i Norge. Det er ikke sånn at det å ha et konkurransedyktig skattesystem er et problem for Norge. Det er snarere tvert imot en forutsetning for at det blir skapt flere arbeidsplasser fremover. Det er ikke sånn at når vi fortsetter arbeidet med å redusere skattene, betyr det mindre til fellesskapet og mindre til velferd. Det er snarere tvert imot en forutsetning for at vi kan styrke velferden fremover, at det skapes verdier rundt omkring i landet vårt.

Norge leder ikke an i reduksjonen i selskapsskatten, men vi må passe på at avstanden mellom oss og land det er naturlig å sammenligne oss med, ikke blir for stor. Jeg har lyst til å minne om at nabolandet vårt Sverige har vedtatt å redusere selskapsskatten til 20,6 pst. i 2021. Avstanden til Norge kommer fortsatt til å være stor, men vi varslet altså i skattemeldingen som ble vedtatt av Stortinget, at vi ikke bare skulle ned på 23 pst., men at vi måtte fortsette å se på utviklingen ved behov.

Bjørnar Moxnes (R) [11:32:57]: Jensen har misforstått. Rødt vil at de som skaper verdiene, de som jobber i selskapene, skal beholde mer av sin verdiskaping,

mens regjeringen gir mer til eierne. De erstatter arbeidslinja med «arvelinja». Nå må folk stå opp tidlig for å arve i Norge. Da skal man få tjene gode penger under Siv Jensen og Erna Solbergs regime.

Det som kan være trist lesning for noen, kan samtidig – det skal jeg innrømme – være lystig lesning for andre. Det er bare å gratulere årets vinnere, ikke minst pengeadelen, familiedynastiene som atter en gang slipper unna å skatte når store formuer går i arv. Vi kan gratulere velferdsprofitørene, som kan fortsette å hente ut enorme summer fra velferden vår til privat berikelse. Det er ingen tiltak mot det i budsjettet. La oss heller ikke glemme laksebaronene, som henter opp det rosa gullet fra fjordene våre uten å måtte betale en brøkdel av den skatten som oljeindustrien betaler. De har vunnet før, og de vinner i år igjen.

Jeg vil også gratulere to av de største vinnerne under denne regjeringen, nemlig Andresen-søstrene, som har arvet Ferd-konsernet. De har alene fått over 181 mill. kr i skatteuttak i den perioden Fremskrittspartiet og Høyre har styrt landet. De to alene har fått mer enn den store satsingen for å redusere fattigdommen blant barn i Norge som regjeringen skryter av i dag. Det er med respekt å melde ganske så latterlig. Det er ikke minst også latterlig at en regjering som øker skatten for folk som skal på jobb, som spiser på jobb, og som mister jobben, skryter av å senke skatten for arbeidsfolk. Det mener jeg også er direkte latterlig.

Presidenten: Statsråd Siv Jensen får ordet til et oppsummerende, avsluttende innlegg.

Statsråd Siv Jensen [11:35:14]: Etter denne runden tenker jeg at vi skal ta et skritt tilbake og heve blikket litt igjen, for selv etter å ha hørt deler av opposisjonens svartmaling tror jeg vi må kunne konstatere at det går bra i dette landet. De aller fleste av oss har det godt, de aller fleste av oss er i jobb, de aller fleste av oss får den hjelpen vi trenger, når vi har behov for den. Det er nettopp derfor regjeringen bruker kraft i dette budsjettet på å hjelpe dem som faller utenfor.

Vi vet at det er mennesker som trenger vår hjelp, enten det er til å mestre rusavhengighet eller psykiske lidelser, eller det er til å komme seg ut i arbeidslivet eller bli integrert. Alt dette satser regjeringen på i neste års budsjett. Vi gjør det fordi vi kan. Vi gjør det fordi det går bra. Vi gjør det fordi norsk økonomi vokser. Og grunnen til at norsk økonomi vokser, er at vi helt systematisk over tid har bygget opp konkurransedyktige rammebetingelser for privat næringsliv. Det kommer vi til å fortsette med, for det er nøkkelen til å skape flere arbeidsplasser.

I den situasjonen vi er i nå, har vi kanskje for første gang på mange år muligheten til å hjelpe flere av dem

som i årevis har følt seg parkert på utsiden av arbeidsmarkedet, som har følt at det er uoverstigelige hindre for å komme inn. De blir nå sett, hørt og møtt med effektive virkemidler og tiltak, gjennom et samarbeid mellom offentlige myndigheter og det private næringslivet. Denne muligheten må vi bruke. Hvis vi skusler den bort denne gangen også, blir det en utfordring for bærekraften i vår økonomi fremover. Den muligheten må vi bruke, og derfor skal vi bruke de gode tidene vi nå er inne i, til å satse nettopp på dette.

Men vi må ikke gjøre det på bekostning av rammebetingelsene for næringslivet vårt, men snarere tvert imot være stolte av de tusener på tusener av små og mellomstore bedrifter over det ganske land som legger ned en formidabel innsats hver eneste dag for å holde hjulene i gang i dette landet.

Det skapes et inntrykk av at vi herjer med distrikterne og kutter og holder på. Det er heller ikke riktig. Det går godt over hele landet. I typiske distriktsfylker går det bra, ledigheten er lav. Veksten i Norge er bredt anlagt, det går så det koster etter. Og flesteparten av bedriftene i dette landet er ikke i Oslo. De er ute i Distrikts-Norge. De er like avhengige som bedriftene i Oslo av at vi har konkurransedyktige rammebetingelser, av at vi har

skatter og avgifter som kan måle seg med rammebetingelsene i andre land. De er avhengige av at vi bygger infrastrukturen videre ut. De er avhengige av at vi satser på forskning og utvikling. De er avhengige av at vi har et godt utdanningssystem, som ikke bare kvalifiserer unge studenter, men som også kvalifiserer oss gjennom et helt arbeidsliv.

Presidenten: Dermed er vi ferdig med sak nr. 1.

Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2019 legges ut til behandling i et senere møte.

– Ingen innvendinger har kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [11:38:29]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.39.
